

[Aksel Larsen.]

af de skete prisstigninger, og så kommer denne dækning fra et halvt til trekvart år efter, at prisstigningerne er indtrådt. Det hører altså ingen steder hjemme at påstå, at pristalsreguleringen af lønninger er skyld i prisstigninger eller er skyld i inflation. Prisstigningerne var der først, og den delvise regulering af lønningerne opefter kommer først med betydelig forsinkelse og dækker i øvrigt ikke hele den skete prisstigning.

Videre, at hvad arbejdsmarkedets parter angår, så er arbejdernes lønninger fastlagt enten ved overenskomstafslutninger eller ved folketingsbeslutning. Det må være absolut urimeligt at ændre grundlaget for pristallets udregning i en overenskomstperiode, og folketinget kan så meget mindre tillade sig at kræve noget sådant, som folketinget selv mange gange har været med til at afgøre, hvordan lønningerne skulle være. Det er muligt, at man kan overlade til arbejdsmarkedets parter at afgøre, hvilket af de to pristal de vil anvende til januar, men for mig er der ingen tvivl om, at Landsorganisationen må have en formel, en juridisk og en reel ret til at sige, at da vi sluttede overenskomsterne, da vidste vi, hvordan pristallet blev udregnet, og skal udregningen ændres, så bør det først ske i forbindelse med en ny overenskomstafslutning.

Man har gjort dette til en principdebat om, hvorvidt den højtærede minister har ret til eller ikke ret til at interessere sig for eller blande sig i departementets afgørelser, og man har skruet det op i det helt høje plan ved at tale om departementets videnskabelige arbejdsmetoder. Jeg skal ikke falde for fristelsen til nærmere at karakterisere de videnskabelige metoder, der anvendes af statistisk departement, men jeg skal tillade mig at gøre opmærksom på, at i dette land har vi sådanne forfatningsmæssige forhold, at en minister er ansvarlig for alt, hvad der er ham underlagt, alle de forskellige departementer, ja, det er vel endda sådan, at hvis et ministerialbud begik noget forkert, så kunne ministeren kræves til ansvar her i folketinget.

Under disse forhold kan man naturligvis ikke hævde det synspunkt, at en ansvarlig

minister ikke har nogen som helst ret til at interessere sig for de afgørelser, der træffes af de ham underordnede instanser. Det er givet, at et departement, når det vil træffe afgørelse af nogen væsentlig betydning, har en selvfølgelig pligt til at have kontakt med ministeren, sikre sig, at han er indforstået, i givet fald tage en diskussion med ham, og så må tage skelligt hensyn til ministerens opfattelser og de råd, ministeren giver departementet.

Jeg tror nok, at det kun i meget, meget få tilfælde kan tænkes, at ministeren ligefrem skal give departementet en ordre, selv om vi også har været ude for noget sådant. Må jeg blot minde om, at da man i forbindelse med omsforliget i 1962 fandt på, at nu skulle folk også have skattelettelse, hvis de forringede deres gæld, så erklærede alle sagkyndige embedsmænd, at den slags kunne ikke gøres, og vi fik vist endda i udvalget besøg af en deputation fra landets skatteinspektører, som sagde, det er en fuldkommen umulighed at klare noget sådant. Men alligevel måtte ministeren i medfør af forliget givet departementet ordre til at forsøge at udarbejde et lovforslag om det, som man erklærede var lige så umuligt som at gøre cirklen firkantet. Det viste sig jo ganske vist, at det lykkedes ikke så godt; vi fik noget, der til dels skulle dække det indgåede forlig — det var også dårligt, det er en anden sag — men der var slet ikke tale om andet, end at både folketing og ministre kunne give ordre til embedsmænd om, at de skulle gøre noget, som de var modstandere af.

Jeg gør mig ikke til talsmand for, at ministeren i almindelighed skal benytte den fremgangsmåde; jeg erindrer kun om, at den slags har man altså gjort. Men man kan ikke anfægte en ansvarlig ministers ret til at komme med henstillinger til departementet, give det gode råd, som departementet virkelig må følge, hvis det ikke har meget tungtvejende argumenter, som det så må bringe frem over for den samlede regering, og så må regeringen tage stilling til spørgsmålet ud fra sit ansvar over for folketinget.

Jeg finder, det er ganske rigtigt, hvad det ærede medlem hr. Anker Jørgensen har sagt, at der træffes jo mange politiske afgørelser om, hvordan pristallet skal være.